

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

28. An innocentes possint in servitutum redigi, sicut licet tradi infantes
obsides inimico nolenti aliter à bello desistere? Et in §. ult. huius
resolutionis alii quatuor casus deducuntur? Ex p. 6. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

exercitus; Sacris reliquiis non item? seu directè, seu indirectè utraque iure capi potuisse, ac possideri velis. Neque vel hulum interest, quòd templa, adedve facta sint immobilia; Reliquias verò bona mobilia censentur, si iam neutra sint bona aliena, sed propria legitime capientium, & eaque iure belli iusti, & fortè voluti, sine religione facti ut possidentium. Quenam ergo Reliquias restituendi obligatio ipsis incumbit? Hæc omnia Ferrandus.

2. Sed ego negatiua sententiæ adhæreo. Nam licet fatear posse à Principe indicente bellum occupari omnia bona hostium, quæ necessaria sunt tum ad reparationem iniuriæ acceptæ, illamque vindicandam, tum ad securitatem imperium futuram, qua de causa licet arcem, & ciuitatem occupare; pecuniæ summam exigere, & tributa imponere soluenda in futurum, & vt hæc implementur, exigere obides, sic latius Molin. *dist. 117. Suar. dist. 13. sect. 7. de Charit. numer. 20.* Quod non solum habet in bonis hostium nocentium, sed etiam innocentium, si necessaria sunt ad supradictos fines vindictæ, & securitatis, quia tunc non puniuntur innocentes, sed punitur Respublica in ipsis, cuius sunt partes. Valent. 2. 2. *disput. 31. quest. 16. punct. 2. vers. quarto infero.* Victor. *de iure belli, numer. 40.* Couar. *reg. peccatum; 2. §. 9. numer. 4.* Molin. *disp. 121. conclus. 4.* Suar. *disputat. 13. de bello, sect. 7. num. 12.* Coninch *disputat. 31. dub. 7. à num. 113.* Ab hac tamen regula excipiuntur bona Ecclesiæ, & Ecclesiasticorum innocentium, quæ ob delictum ciuitatis occupari non possunt. Tum quia sunt specialiter dedicata, & à iurisdictione seculari exempta, ac proinde non debent ob delictum aliorum grauari. Tum quia Ecclesiasticam partem constituunt diuinctam à Republica ciuili; ergo propter eius culpam puniri non debent, sic ex communi sententia docent Valent. 1. 2. *disput. 3. quest. 16. punct. 3. versic. hic autem.* Suar. *disputat. 13. de Charitat. sect. 7. numer. 11.* Coninch *disputat. 31. dub. 7. numer. 118.* Bonacina *disputat. 2. de restit. quest. ult. sect. 1. punct. 12. §. 3. numer. 18.* Molin. *disput. 121. conclus. 3.* Quæ omnia patent ex *capit. Innouamus, de reuenga & pace, & capit. conquerenti, de sentent. excommunicat.* Quod etiam præter alios obseruat Trullench in *Decalog. tom. 2. libr. 5. capit. 2. dubit. 12. numer. 1.*

3. In vno tamen casu per accidens Ecclesia, eiusque bona diripi, comburi, & deuastari possunt, si hoc necessarium fuerit ad finem belli consequendum, pacemve firmandam. Item possunt hostes ex Ecclesia extrahi, & in illa occidi, si prius ipsi Ecclesia abusi sunt tamquam arcè & castro ad repugnandum, quia eo ipso amittunt priuilegium immunitatis, vt colligitur ex *capit. Sanctorum Patrum, 10. quest. 1.* quod tamen non amittunt, si illam munierint ad præciam Ecclesiasticorum, innocentiumque defensionem. Sic Syluest. *verb. bellum 3. quest. 6. & 8.* Suarez *disput. 13. sect. 7. num. 14.* Bonacina *d. num. 18. & 19.* Valent. *p. 3. vers. hic autem.* Coninch *disp. 31. dub. 7. num. 118.*

4. Vnde ex his omnibus patet à fortiori, non posse à Principibus, etiam in bello iusto, Reliquias Sanctorum ex Ecclesiis abstrahi. Et ideo negandum est Patri Ferrando, hoc licitum esse per accidens; nam tunc licitum est per accidens bona Ecclesiæ abstrahi, quando hoc necessarium est ad finem belli consequendum, vel pacem firmandam, vt ex multis probat Dicastillus *de iustit. & iur. lib. 2. tractat. 1. disput. 10. dub. 16. numer. 40.* & Doctores citati, & citandi. Sed hoc non video euenire posse ex abstractione Reliquiarum, vt ex se patet: ergo, & per se, & per accidens hoc fieri illicitum esse contra Ferrandus.

Tom. VII.

randum, omnino dicendum videtur. Vide etiam præter Doctores citatos Theophylum Alarium in *Comment. conscient. lib. 7. ver. Bellum, numer. 8.* Verf. Vide Turrianum *tom. 1. disputat. 90. dubit. 3.* Villalobos *etiam supra in Summa, tom. 2. tractat. 5. difficult. 12. numer. 19.* Tannerum *tom. 3. capit. 1. quest. 6. dubit. 5. numer. 70.* & Granadum in 2. 2. *Diui Thomæ, controuers. 3. tractat. 13. disputat. 4. sect. 9. numer. 76.* Quibus etiam adde Ariagam in *Cursu Theolog. tom. 5. disputat. 48. sect. 3. numer. 50.* vbi docet bona Ecclesiasticorum non posse auferri in bello, quia illi nullo modo censentur pars Reipublicæ in ordine ad illud bellum; neque eorum bona faciunt vnum quid cum bonis Reipublicæ, sed sunt omnium exempta. Ergo, si v. g. vasa argentea, & candelabra; ac alia bona Ecclesiarum non possunt ab ipsis abstrahi in iusto bello, quanto magis ascerendum est de Reliquiis Sanctorum, quæ à Prælatiis ipsis neque propter necessitatem Ecclesiarum possunt alienari inconsulto Pontifice, vt firmat stylus Curie Romanae.

5. Confirmantur supradicta à fortiori ex doctrina, quam ex Syluestro sustinet Suarez *disputat. 13. sect. 17. numer. 14.* & Bañez in 2. 2. *Diui Thomæ, question. 46. articul. 2. dub. ult. nempe, non solum bona Ecclesiastica, vt dictum est, sed etiam bona Laicorum, si tempore belli reponantur in Ecclesia, non posse ex illa ab hostibus extrahi; & licet hæc opinio in rigore non videatur admittenda, existimandam esse satis piam, tradit Dicastillus *numer. 403.* & Castrus Palaus *tom. 1. tractat. 6. disp. 5. punct. 4. num. 18.**

6. Itaque sententia Patris Ferrandi non est admittenda, & praxis omnium principum est in contrarium, quia vt apparet, nullus ex ipsis audeat apponere manus in sacras Reliquias, etiam si caperent iusto bello aliquam ciuitatem nec aliter fieri posse existimo.

RESOL. XXVIII.

An innocentes possint in seruitutem redigi, seu licet eradi infantes obides inimico nolenti alio à bello desistere? Et in §. ultimo huius Resolutionis alij quatuor casus deducuntur circa innocentes, & nocens in bello. Ex p. 6. tr. 4. Ref. 13.

§. 1. Negatiua sententiam mordicus sustinet Petrus Lorca in 2. 2. *sect. 3. disputat. 54. numer. 20. & sequentib.* vbi post multa *numer. 23.* sic ait. Affirmo igitur, non aliter posse innocentes in seruitutem capi, quam interfici; & sicut non licet eos interficere per se, & directè; ita nec seruos facere. Per accidens verò solum licet occidere ante partam victoriam, quando aliter commodè obtineri non valet. Vix autem contingere potest, vt illa occisio in seruitutem commutari queat, nisi vno in casu. Quando scilicet bellum est diuturnum contra aliquam gentem, & expedit quacunque nocumenta illis inferre, vt extenuentur eorum vires, & diminuat numerus eorum, qui bellare possunt: quo pacto censeo iustam consuetudinem deprædandi Turcarum & Sarracenorum oppida, & captiandi, deducendi que in seruos feminas & infantes. Nam propter hanc causam fortasse possent occidi, vt indicatur Deuteromij 20. illis verbis; *Quando obfederis Cinitatem multo tempore, non scindes arbores de quibus vesci potest, quoniam lignum est, & non homo: nec potest bellantium contra te augere numerum: quasi dicat ex hominibus posse occidi eos, qui efficere possunt;*

L. 1. 3. vt

Sup. conten- to ab hoc. Verf. Vide etiam supra 175. Sed ega- huius. Ref. ad mediu, & Verf. Ab hac tamen, &c.

Sup. hoc in Ref. præteri- ta. §. Cum igitur ante medium,

Sup. hoc id- fra in Ref. 32. §. His era- go ante me- dium.

Sup. hoc in Ref. præteri- ta. §. Cum igitur ante medium, Sup. hoc id- fra in Ref. 32. §. His era- go ante me- dium.

ut bellantium numerus augeatur; idque quando bellum est diuturnum, benignius autem est; ut qui occidi poterant, in seruitutem adducantur. Si tamen in hoc casu occidi non possunt, ut Victoria docet, saltem poterunt in seruitutem capi, ut eo modo bellantium vires & numerus diminuatur. Præter hunc casum non assequor, quo pacto aut occidere, aut innocentes capere liceat. Hæc Lorca.

1. Sed contrariam sententiam docet Villalobos in *summa tom. 1. tractat. 5. difficult. 12. numer. 14.* Molina *tom. 1. tract. 2. disputat. 120.* Coninch *disputat. 31. de bello, dub. 7. num. 112.* Castrus Palauus *tom. 1. tractat. 6. disputat. 5. punct. 4. numer. 13.* Becanus in 2. 2. capit. 25. quest. 13. conclus. 3. Et ratio est, quia libertas inter bona fortunæ, quorum Respublica dominium habet, computatur; quia Respublica illorum bonorum habet dominium, quorum habent eius subditi; sed quilibet subditus propriæ libertatis dominium habet, illamque vendere potest necessitate urgente: ergo Respublica idem facere poterit: & confirmo. Pater necessitate urgente potest filium libertate priuare, & creditor debitorem impotentem soluere, si ius posituum non obstaret: Ergo à fortiori poterit Respublica quemlibet eiuem, cum quilibet debeat satisfacere pro debito Respublicæ, utpote pars eius. Adde receptissimum esse tradi infantes obsides inimico nolenti aliter à bello desistere, qui tamen in arctam, & sæpè in perpetuam seruitutem reducuntur: quod est quoddam genus seruitutis, atque priuationis libertatis.

3. Verum his non obstantibus nouissimè Hurtad. de Mendoza *volum. 2. disputat. 164. sect. 11. §. 107.* sententiam Petri Lorcæ fecit. Et ratio est, quia seruitus est maxima ærumnarum, & victori minimè necessaria directè, aut indirectè ad comparandam victoriam; ergo non potest hoc malum inferri innocenti. Probo consequentiam: quia nullo hæc honestari potest seruitus. Non ratione penæ, nulla enim potest inferri innocenti; non in prudentem providentiam, ne capti rebellent; tum quia ob peccatum futurum non potest maturari pena: tum quia incerta est rebellio, potestque mille rationibus vitari, ut enim serui tenentur apud victores; ita & liberi poterunt teneri, ne fugiant; cur ergo tanto afficiendi sunt supplicio Hebræi, si quos innocentes in seruitutem redegere, fecerunt id Deo præcipiente.

4. Dicent primò: Innocentes esse partem Reipublicæ nocentis: qualibet autem pars puniri potest ob delictum totius. Respondeo partes non habentes distinctas voluntates posse ita puniri, quia idem homo in qualibet punitur, & animus idem: in toto autem Metaphorico, cuius partes sunt absolutè diuersæ, & propria voluntate donatæ, non possunt ea ratione puniri ut non possint occidi, quamuis sint partes Reipublicæ nocentis: possent autem si ea ratio & exemplum vrgent; potest enim manus præcidi ob lingua delicta.

5. Dicent secundò: Rempublicam nocentem habere ius in ciuium libertatem, quos in extrema necessitate, quam alia ratione vitare non possit, potest vendere. Sed hoc ius spectat ad victorem iustum cum cæteris nocentis Reipublicæ bonis; ergo, &c. Qua ratione oppositam sententiam tenet Pater Agidius *disputat. 31. num. 119.* Respondeo victorem succedere Reipublicæ victæ in iure, qua ratione erat illius ius, non verò alia: sed ius Reipublicæ erat ad vendendum eiuem in extrema necessitate, non verò extra illam, ergo victor poterit captum innocentem vendere in extrema necessitate, non verò extra illam, Maior est certa: quia successor alicuius in

re aliqua, non habet in illam melius ius, eo quia cedit: quia ius alio modo non erat in eius potestate. Confirmatur; Respublica habet ius exponendi ciuem aperto vitæ discrimini in necessitate extrema Reipublicæ; ac non propterea victor potest captum exponere ei periculo in necessitate leui: ergo eodem ratione non potest ciui libertatem adimere propter ius illud Reipublicæ; itaque ciuis innocens captus, tam manet sui iuris, quam ante captiuitatem.

6. Dicent tertio: multas leges tam ciuiles quam Ecclesiasticas agere de seruitute captorum bello bello. Respondeo eas exponendas de nocentibus captiuitate de innocentibus.

7. Dicent quarto: hostes esse interdum tam multos, ut nisi illis captis non possit deinceps pax conseruari. Lorca *disp. 54. num. 23.* censet eam ob causam licitam esse seruitutem; non verò ob aliam, quod contingit in Turcarum & Sarracenorum captiuitate contra innocentes qui nullam dedere causam seruitutis futurum autem peccatum non potest anteceri supplicio; ergo non possunt Turcæ innocentes libertate priuari. Deinde prouideri potest Respublica Christianæ absque seruitute Turcarum: ergo Turcæ non possunt redigi in seruitutem. Consequentia est certa, quia damna aliorum sunt vitanda, quando sine illis possunt damna propria vitari. Antecedens probò; quia Turcæ nunc apud nos seruantur sine periculo; sed eadem ratione seruari possunt retinere libertatem: ergo libertas non obest securitati Christianorum. Probo minorem: quia libertas non obest, quo minus ferro & feueris legibus cogatur non redire ad suos. Possunt ergo Turcæ apud nos cogi, ne fugiant, aut armentur, aut ne opibus adeo crescant, ut ab illis nobis imminet periculum: at non poterunt vendi, nec priuari iure acquirendi bona, & contractus ineundi: ergo sine seruitute potest Respublica Christiana sibi à Turcis captis coherere.

8. Dicent quinto: communem esse consuetudinem capiendi fœminas & infantes Turcarum. Respondeo id secundum se esse illicitum: at verò ex probabili sententia, per accidens esse licitum. Authores enim frequentius opinantur licitam esse captiuitatem, & seruitutem innocentium captorum in bello licito gesto cum Republica, cuius sunt pars. Quam sententiam admittunt Pater Suarez, & Agidius, sequenti Recentes alios & antiquos. Et hæc omnia docet Hurt. ubi supra quæ. quidem satis probabilia esse non nego.

9. Sed stando in opinione affirmatiua tria deducuntur. Primò, omnes Turcæ & Sarraceni tam infantes & melieres, quam viros cum à Christianis in bello bello capiuntur fieri mancipia Christianorum. Secundò, Christianos nunquam fieri mancipia Christianorum propter consuetudinem eamdem consensu & vsu approbatam. Tertio, Christianos de bello quidem fieri mancipia Turcarum & Sarracenorum non tamen de iure, quia iusto bello non capiuntur. Nam bellum, quod Turcæ & Sarraceni contra nos gerunt, iustum non est. Quarto, Innocentes, qui non sunt membra hostilis Reipublicæ non posse capi, & in seruitutem redigi; nisi forte per accidens, quando periculum est, ne aliquando coniungant se hostibus, aut ab hostibus vi adigantur, ut ipsi subditum præsent. Sicut enim in tali casu licitum est euimodi innocentes spoliari armis, pecunia, frumento, & cæteris rebus ad victum & vestitum necessariis. Sic etiam licitum est eosdem spoliare libertate.